

16.5.2 Verdovende middelen

(We nemen de term letterlijk, niet als ‘geestverruimende’ of niet-medisch bedoelde bewustzijnsverlagende narcotica of producten.)

In Marrakech, Marokko heb ik deze eeuw op de markt nog een barbier (?) zien staan met een krukje, een tang en een bokaaltje met tanden. Het leek me een leuk spektakel, maar er daagden geen klanten op. Meer attractie dan extractie.

Voor pijnlijke ingrepen zijn er al eeuwenlang kalmerende oplossingen gezocht. De eerste vormen van algemene verdoving bestonden er voornamelijk in iemand dronken te voeren of bewusteloos te slaan of te wurgen.

In het oude Griekenland maakte men slaapverwekkende mengsels met onder andere papaversap. Dioscorides schreef in de eerste eeuw voor Chr. wijn met extracten van alruin (Mandragora) voor als chirurgisch verdovingsmiddel. De Romeinen gebruikten alruin en klaproos. Allicht met wijn.

De Inca's kenden het verdovende en rustgevende effect van coca en wilde tabak. Ook werd de patiënt voor de ingreep dronken gevoerd met maïsbiere.

Zuni-indianen uit Nieuw-Mexico gebruikten doornappel (Datura stramonium) om patiënten tijdens chirurgische ingrepen te verdoven.

Oud Egyptische en Assyrische artsen drukten beide halsslagaders in. Door zo de bloedtoevoer naar de hersenen af te knellen verloor de patiënt het bewustzijn voor (hopelijk) de duur van de operatie.

Om de pijn te verdoven gebruikten de Assyriërs ook belladonna, cannabis en mandragora. De Egyptenaren opium. (1001 uitvindingen, Jack Challoner).

In Egypte beschreef Charaka (2de eeuw BC) cannabis en nachtschade om patiënten te verdoven.

In de Middeleeuwen probeerde men het leed te verzachten met verdovende kruiden als marihuana of nachtschade, het sap van de alruin (scopolamine), maankop en pillen met een mengsel van bilzekruid (*Hyoscyamus niger*) (atropine) en papaver (morfine). Na de kruistochten kwam opium via de Arabische wereld uit China tot bij ons.

Een andere techniek was de aandacht van de patiënt af te leiden, bijvoorbeeld door hem of haar te prikkelen met netels, of in een hypnotische trance te brengen.

Het verdoven van de patiënt was meer gericht op het gemak van de dokter dan op het comfort van de patiënt. Vaak kwamen er dan ook een paar potige assistenten aan te pas om de patiënt vast te houden.

Acupunctuur als verdovend middel: hierover vind ik weinig goede, betrouwbare en concrete info, en al helemaal niets voor doe-het-zelvers.

Een anestheticum is een stof die gevoelloos maakt voor pijnprikkels.
De tandarts gebruikt lokale anesthesie of plaatselijke verdoving.
Algehele of globale anesthesie of verdoving wordt narcose 📖 genoemd.

Gekende voorbeelden van Algeheel Dampvormige Anesthetica (DVA) zijn o.a. lachgas (distikstofoxide, N₂O) en ether (diethylether, CH₃-O-CH₃), beide sedert decennia ook op fuifjes gebruikt als partydrug. Het Engelse woord drug komt via het Frans drogue van het oorspronkelijk Middelnederlandse droge, ook nog herkenbaar in drogist.

Opium (papaver) en hennep worden al lang ook als pijnstillers 📖 gebruikt. Maar zaadjes van papaver waren weinig betrouwbaar en konden tot een overdosis leiden. In 1806 probeerde Friedrich W. Serturner opium op zichzelf uit, waardoor hij een gezuiverd product kon maken dat veilig gebruikt kon worden als pijnbestrijder.
Ook het opiumderivaat heroïne en het hieraan sterk gerelateerd morfine worden als pijnstillers gebruikt.

♪ *Een gestencilde (kopie) liefdesbrief moet je aan het denken zetten. Charles M. Schulz*

Om spieren te ontspannen of pijn te verdoven werden vaak (heksen)**kruiden** gebruikt. Vrijwel alle giftige planten zijn ook geneeskrachtig. Giftigheid is afhankelijk van de dosis. Daardoor is het gebruik als genees- of verdovend middel ook riskant.

Lijst van enkele heksenkruiden 📖 (zie ook:
[http://nl.wikipedia.org/wiki/Heksenkruid_\(heksen\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Heksenkruid_(heksen)))

Alruin (mandragora officinarum): (vooral de appeltjes hebben) een verdovende en narcotische werking die al sinds de oudheid bekend is. Kan hallucinaties veroorzaken.

Amandelwolfsmelk (euphorbia amygdaloides): vooral melksap en zaden zijn zeer giftig. Het bijtende plantensap werd gebruikt voor het verwijderen van wratten.

Bilzekruid (hyoscyamus niger,) bevat giftige, narcotische en bewustzijnsverruimende stoffen. Het zaad werd met bierazijn (als smeersel of spoeling) gebruikt bij kiespijn. Bilzekruid zou genoemd zijn naar de Tsjechische stad Plze (Duits: Pilsen) waar het door het roeseffect gebruikt werd bij het bierbrouwen (pils).

Doornappel (Datura) extreem giftig, bewustzijnsverruimend, sjamanen gebruiken het in rituelen.

Klaproos (papaver) het ingedroogde witte melksap bevat alkaloiden (codeïne, morfine..) de slaapbol of bolpapaver (papaver somniferum) levert opium, het maanzaad bevat geen of slechts sporen van de actieve stoffen in opiaten en kan dus veilig gegeten worden.

Maretak (viscum album, ook bekend als Vogellijm, Mistel of Mistletoe)

Monnikskap (aconitum vulparia): gif trekt ook door de huid. Enkele druppels zijn voldoende om vergiftigingsverschijnselen te krijgen. Mogelijk werd monnikskap door de Galliërs gebruikt voor het bereiden van pijlgif.

Vliegenzwam (amanita muscaria) wordt gegeten en gerookt, kan hallucinaties veroorzaken.

Wolfskers (atropa belladonna, ook wel Belladonna genoemd) is uiterst giftig, aanraking van de bessen of andere plantendelen kan al leiden tot vergiftigingsverschijnselen en visioenen opwekken die vergelijkbaar zijn met die van LSD of doornappel. Vijf bessen zouden voldoende zijn om een volwassene een pijnlijke dood te bezorgen. Bella Donna betekent 'mooie vrouw'. Om mooier te lijken druppelden middeleeuwse dames sap uit de giftige besjes in hun ogen waardoor hun pupillen groter werden.

Berserkers 📖 waren sterke Noorse strijders (voor 1100) die zich kleedden in ber-serk: beren-huid. Ze vochten met doodsverachting, in extase. De ontdekking van zaden van bilzekruid (📖 *Hyoscyamus niger*) in een Vikinggraf dat in 1977 werd opgegraven nabij Fyrkat, Denemarken en analyse van de symptomen (meer spierkracht, bewustzijnsverruiming, ongeremd gedrag pijnstillende werking) die dit veroorzaakt doen vermoeden dat dit allicht gebruikt werd, en niet de voorheen veronderstelde vliegenschwam (*Amanita muscaria*). Bijwerkingen van bilzekruid, zoals een wazig zicht kunnen, dagenlang aanhouden.

♪ *Morfine: product dat uitgevonden is opdat dokters rustig zouden kunnen slapen.*
Sasha Guitry

Er zijn meerdere biologische, fysische en sociale hypothesen i.v.m. geeuwen, maar weinig daarvan is echt onderbouwd. Het is erg aanstekelijk, en we doen het bij vermoeidheid en verveling. Onderzoek bij 55 zoogdieren en 46 vogels (2021) doet vermoeden dat gapen het brein afkoelt: hoe langer de geeuw, hoe groter het brein. De studie van dit fenomeen heet chasmologie of gaapkunde. 😊

♪ *Grote geesten praten over ideeën, matige over gebeurtenissen en kleine geesten over mensen. Eleanor Roosevelt*
♪ *Beseffen tweelingen dat een van hen niet gepland was?*